

Prof. dr Lucjan Kaznowski

W dniu 17 marca 1955 r. Nauka Polska poniosła wielką stratę — zmarł Prof. Lucjan K a z n o w s k i.

Prof. L. Kaznowski urodził się w 1890 r.; szkołę średnią ukończył w Warszawie, studia wyższe odbył na politechnice Kijowskiej, uzyskując w 1919 r. stopień inżyniera agronoma, doktoryzował się w 1925 r. w SGGW, gdzie prowadził wykłady zleczone do wybuchu II wojny światowej, będąc jednocześnie doradcą fachowym w Dyrekcji Polskiego Monopolu Tytoniowego. Był jednym z organizatorów i długoletnim dyrektorem Państwowego Instytutu Naukowego Gospodarstwa Wiejskiego w Puławach. W 1951 r. został wicedyrektorem IHAR i kierownikiem Działu Roślin Pastewnych. Od 1945 r. był również profesorem zwyczajnym Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, gdzie kierował Zakładem Ogólnej Uprawy Roli i Roślin i wykładał fitopatologię.

Lucjan Kaznowski jednoczył olbrzymią wiedzę z wytrwałością i sumiennością w pracy naukowej. Potrafił On umiejętnie łączyć wiadomości z różnych dziedzin nauki: botaniki, fizjologii roślin, genetyki, fitopatologii z naukami rolniczymi, takimi jak uprawa i żywienie roślin, gleboznawstwo i chemia rolna. Dzięki niepospolitej bystrości obserwacji stał się znawcą roślin, rozwiązującym z powodzeniem trudne zagadnienia aklimatyzacji.

Jeśli powstawał problem przyswojenia do uprawy cennej rośliny, to nie ograniczał się On do fragmentarycznego opracowania tego zagadnienia. Z właściwym wyczuciem najtrafniejszych metod, przy zachowaniu prostoty badań, przeprowadzał dokładne studia, wyhodował nowe odmiany, określał warunki i rejony uprawy, podawał skuteczne sposoby zwalczania chorób. W ten sposób dokonał poważnego postępu w aklimatyzacji tytoniu w Polsce. Wprowadzenie tej rośliny do uprawy

wy dało rolnictwu polskiemu poważne korzyści i ograniczyło import zagraniczny.

Poważne korzyści uzyskano przez aklimatyzację wielu innych roślin, jak rącznik, sorgo techniczne i mniszek gumodajny. Niektóre z roślin aklimatyzowanych przez Lucjana Kaznowskiego znane były uprzednio tylko w ogrodach botanicznych, lub jako rośliny ozdobne.

Obok wielu roślin pastewnych, jak trawy, peluszką, bobik, lucerna, Prof. Kaznowski hodował rośliny włókniste, oleiste, lekarskie, olejkodajne oraz drzewa i krzewy owocowe, jak morele i winna latorośl. Nawet takie rośliny, jak ryż, bawełna i herbata były przedmiotem Jego zainteresowania.

W 1932 r. Prof. Kaznowski został odznaczony Złotym Krzyżem Zasługi, a następnie Krzyżem Kawalerskim „Odrodzenia Polski“. W uznaniu wielkich zasług Rząd Polski Ludowej odznaczył pośmiertnie Prof. dr L. Kaznowskiego Krzyżem Komandorskim „Odrodzenia Polski“.

Prof. Kaznowski uczestniczył w pracach licznych Towarzystw Naukowych, a

mianowicie: Towarzystwa Naukowego Warszawskiego, Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Poznaniu, Towarzystwa Przyrodników im. Kopernika i Polskiego Towarzystwa Botanicznego. Od chwili powstania Polskiej Akademii Nauk pełnił obowiązki Członka - korespondenta, będąc przedtem Członkiem Komisji Nauk Rolniczych i Leśnych Polskiej Akademii Umiejętności. W czasie Swej działalności naukowej ogłosił wiele rozpraw, broszur i podręczników.

Nie jest to jedyna spuścizna po Lucjanie Kaznowskim. W umiłowanych przez Niego Puławach, w których pracował w ciągu ostatnich 36 lat, pozostawił piękne kolekcje roślin uprawnych.

Prof. Kaznowski był człowiekiem niezwykle skromnym, nie znoszącym rozgłosu. Mimo poważnych osiągnięć naukowych cechowała Go prostota i opanowanie, łączące się z pasją badawczą. Mimo wieloletniej ciężkiej choroby Prof. Kaznowski pracował niemal do ostatnich chwil swego życia.

Wykaz ważniejszych prac Prof. dr Lucjana Kaznowskiego

1. Płodowaja gnil wiszen (*Monilia* ili *Scleritonia*). Choziajstwo. Kiew r. 9, 1914, nr 18. s. 604—606.

2. Żółtąja rżawczina pszenicy (*Puccinia glumarum* Erikss. et Henn) po nabliudieniam 1914 goda. Choziajstwo. Kiew, r. 9, 1914, nr 27, s. 943—950.

3. Sornaja rastitielnost' Łuckowo opytnowo pola. Choziajstwo. Kiew, r. 11, 1916.

4. O potrzebie organizacji ogrodu botaniczno - rolniczego. Roczn. Nauk Roln. r. 10, 1923, s. 213—218.

5. Studia nad bobikiem (*Vicia Faba* L. v. minor Al.). Cz. I. Bobik nadwiślański. Études sur fève (*Vicia Faba* L.). I Partie. Fèverole de Vistule. Pamiętnik PINGW w Puławach. T. 4, 1923, s. 50—85.

6. Studia nad bobikiem. Roczn. Nauk Roln. Poznań. T. 10, 1923, s. 218—220.

7. Siemaszko W. i Kaznowski L.: Choroby roślin uprawnych. Zielnik. Zeszyt I. Puławy, 1926, nr 1—25. Zeszyt II. Puławy, 1926, nr 1—20.

Objaśnienia do zielnika napisał Siemaszko. Puławy, 1927. 8°. s. 22 tabl. 4. Biblioteka Puławska nr 7.

8. Studia nad grochem (*Pisum* L.). Pamiętnik PINGW w Puławach. T. 7, 1926, s. 1—91. Rozprawa nr 85.

9. Uprawa tytoni papierosowych. Puławy, 1928. 8°, s. 87. Biblioteka Puławska nr 5.

10. Uprawa machorki. Warszawa, 1929. Nakł. Dyr. Polsk. Mon. Tyton. 8°, s. 16.

11. Znaczenie nawozów azotowych dla uprawy tytoniu. Lwów, 1930. Z drukarni „Dziennika Polskiego“. 8°, s. 11.

12. Uprawa tytoni ciężkich (Kentuckiego

i machorki). Puławy, 1931. 8°, s. 62. Biblioteka Puławska nr 9.

13. Kaznowski L. i Korohoda J.: Wstęp do badań nad wyką siewną w Polsce. Einführung in die Forschungen über die Saatwicke in Polen. Pamiętnik PINGW w Puławach. T. 14, 1933, s. 345—377. Rozprawa nr 222.

14. Obserwacje nad odmianami tytoniu (*Nicotiana tabacum* L. i *N. rustica* L.) przeprowadzone w Puławach w okresie od 1927 do 1931 roku. Beobachtungen und Versuche mit Tabaksorten (*Nicotiana tabacum* L. und *N. rustica* L.) ausgeführt in Pulawy im Laufe der Jahre 1927 — 1931. Pamiętnik PINGW w Puławach. T. XV, 1935, s. 322—448. Rozprawa nr 236.

15. Łąki Ogniska Kultury Rolnej w Zemborzycach. Prairies du Centre de Culture Agricole de Zemborzyce. Pamiętnik PINGW w Puławach. T. 16, 1937, s. 122—140. Rozprawa nr 255.

16. Kaznowski L. i Kwieciński R.: Badania wstępne nad uprawą i wartością techniczną nasion gorzycy czarnej. Warszawa. Nakładem Polskiego Komitetu Zielarskiego 1938. 8°. s.s. 10. Odbitka z „Wiadomości Zielarskich“ r. 1938, nr 2.

17. Choroby tytoniu. Warszawa, 1939. Nakł. Dyr. Polsk. Monop. Tyton. 8°, s.s. X, 151. Prace z dziedziny uprawy i fermentacji tytoniu. Seria B — Podręczniki. Zesz. 9. Dodatek do „Przeglądu Uprawy Tytoniu“.

18. Choroby tytoniu. Wyd. 2. Warszawa, 1949. PIWR. 8°, s.s. X, 141.

19. Rącznik. Warszawa, 1950. PWRiL. 8°, s.s. 45.

20. W pracy pt. Materiały Konferencji Agrobiologów, Biologów i Medyków w Kuźnicach. T. 1 (27.XII.1950 — 6.I.1951). Warszawa, 1951. 8°. Koreferat. Aklimatyzacja roślin, s. 317 — 325.

21. W wydawnictwie pt. Szczegółową uprawa roślin. Praca zbiorowa pod redak-

cją dr A. Listowskiego. Warszawa, 1951. PWRiL.

Rośliny zbożowe

Rozdział VI. Kukurydza, s. 260—284.

Rozdział VII. Proso, s. 284—294.

Rozdział VIII. Gryka, s. 294—298.

Rośliny okopowe

Rozdział II. Marchew pastewna, s. 452—464.

Rozdział III. Cykoria, s. 464—473.

Rośliny przemysłowe

Rozdział I. Len, s. 589—611.

Rozdział II. Konopie, s. 612—623.

Rośliny specjalne

Rozdział I. Tytoń, s. 761—774.

Rozdział II. Chmiel, s. 774—783.

Rozdział III. Wiklina, s. 783—791.

Rozdział IV. Mniszek gumodajny (Koksagiz), s. 791—796.

Rozdział V. Sorgo, s. 796—798.

22. W pracy zbiorowej pt. Agrotechnika. Warszawa, 1951, PWRiL podrozdziały:

Inne rośliny przemysłowe, s. 212—237.

Chmiel, tytoń, wiklina, mniszek gumodajny (Koksagiz).

Rośliny zielarskie, s. 237—245.

Rośliny lecznicze, rośliny aromatyczne—przyprawowe, rośliny garbnikowe, rośliny barwierskie.

23. Mniszek gumodajny — Koksagiz. Warszawa, 1951. PWRiL. 8°, s.s. 59.

24. Sorgo miotłkowe. Warszawa, 1951. PWRiL. 8°. s. 40.

25. Uprawa tytoni ciężkich. Warszawa, 1952. PWRiL. 8°, s.s. 62. Biblioteka Rolnicza Gromady.

26. Uprawa tytoni papierosowych. Warszawa, 1952. PWRiL. 8°, s.s. 59. Biblioteka Rolnicza Gromady.

27. Uprawa kukurydzy. Warszawa, 1954. PWRiL. 8°. s. 58. Biblioteka Agronoma.